



Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Aukin áhersla á réttindi barna í norrænu samstarfi

Með tilvísun til 45. og 56. greinar í Helsingforssamningnum samþykkti Norðurlandaráð þann 8. apríl 2014 eftirfarandi tilmæli samkvæmt tillögu borgara- og neytendanefndar.

Norðurlandaráð beinir tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar um

að flétta réttindi barna inn í starf ráðherranefndarinnar á sviði dómsmála og mannréttinda;

*að koma á reglulegu norrænu samstarfi um netglæpi, t.d. ofbeldismyndir og *nettælingar*.*

Akureyri, 8. apríl 2014

Karin Åström

Forseti Norðurlandaráðs

Britt Bohlin

Framkvæmdastjóri Norðurlandaráðs

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Nefndarálit borgara- og neytendanefndar um

Norðurlandaráð

Þingmannatillögu um að leggja aukna áherslu á réttindi barna í norrænu samstarfi

1. 1. Tillaga nefndarinnar

Borgara- og neytendanefnd leggur til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar um

að flétta réttindi barna inn í starf ráðherranefndarinnar á sviði dómsmála og mannréttinda;

að koma á reglulegu norrænu samstarfi um netglæpi, t.d. ofbeldismyndir og *nettælingar*.

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

2. Aðdragandi

Á árinu 2014 eru 25 ár liðin frá því að Barnasáttmáli SP var undirritaður og verður þess minnst 20. nóvember 2014. Ýmislegt hefur áunnist og því ber að fagna. Á undanförunum 25 árum hefur tekist með lýðræðislegum aðferðum að efla borgaraleg réttindi norrænna barna.

Flestar námskrár á Norðurlöndum kveða á um að skólar og kennarar eigi að veita börnum fræðslu um réttindi, lýðræði og samfélagsþátttöku þeirra. Skólanemum verður boðið á þjóðþingin þar sem haldin verða barnaþing og útvaldir skólabekkir gegna hlutverki þjóðkjörinna fulltrúa.

Félagasamtök sem fjalla um réttindi barna hafa þróast og ný komið til sögunnar. Vefsíður um réttindi barna, ráðgjafarsímar fyrir börn og barna-hópar eru allt tæki sem komið hefur verið á í því skyni að hjálpa börnum sem búa við erfiðar fjölskylduaðstæður og líf skjör. Réttindi barna á Norðurlöndum hafa verið eflað með tilkomu umboðsmanna barna og eins eiga yfirvöld reglubundið samráð við Barnahjálp SP (UNICEF) um hvernig megi gera enn betur. Enn eru ýmsir þættir þess þó valdandi að börn standa lakar að vígi en fullorðnir.

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Norðurlandaráð
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd
Norðurlandaráð

Blaðsíða 2 af 4
Málsnúmer 13-00234-20

Tilmæli 8/2014

Fylgiskjal: Nefndarálit

3. Álit nefndarinnar

Borgara- og neytendanefnd er fylgjandi aðgerðum sem eiga að auka samfélagsþátttöku barna og ungmenna sem jafngildra þegna í þjóðfélaginu. Frá sjónarhóli almennings er þó margt verk enn óunnið í því skyni að tryggja stöðu barna og ungmenna í norrænum samfélögum.

Samfélagsþátttaka barna og ungmenna er hvað mest á Norðurlöndunum, alþjóðasamfélaginu til fyrirmyndar og eftirbreytni. Margir alþjóðlegar rannsóknir, m.a. á vegum UNICEF, sýna að kjör norrænna barna eru ein þau bestu í heiminum.

Góður árangur á heimsmaelikvarða er ekki sjálfgefinn. Rannsóknasetur UNICEF um málefni barna gaf nýverið út skýrsluna „Report Card 11 – Child well-being in rich countries. A comparative overview“ en þar er að finna samanburðartölur frá árunum 2009–2010. Kjör og vellíðan barna voru mæld í 29 iðnríkjum og þar af komust Finnland, Ísland, Noregur og Svíþjóð á meðal fimm efstu en Danmörk lenti í 11. sæti. Þetta sýnir hve mikilvægt er að öll Norðurlöndin eigi stöðugt samstarf um að bæta aðstæður barna og læra hvert af öðru.

Skipulegt starf að réttindum barna

Norðurlöndin geta átt skipulegt samstarf um að bæta kjör barna að því tilskildu að þau noti sameiginlega mælikvarða líkt og gert er hjá t.a.m. UNICEF. Í tilmælum 19/2008/velfærd er gert grein fyrir þörf á því að Norðurlöndin semji vísa fyrir velferð barna: *Áhrif ofbeldis í æsku á fullorðinsárin.*

Ef löndin fylgjast reglulega með kjörum barna geta þau lært hvert af öðru og Norræna ráðherranefndin getur þróað samstarf um málefni barna og ungmenna. Með því að þróa og nota sameiginlega vísa fæst vísbending um hvar þörf er á að ráðherranefndinni beri niður til að bæta réttindi barna.

Á formennskuári Svía 2013 og í tengslum við starf að málefnum barna og ungmenna hjá Norrænu ráðherranefndinni 2013 fór fram málþing dagana 11.–12. september þar sem fjallað var um Barnasáttmála Sp og tilmæli nefndarinnar til norrænu landanna. Maria Larsson, sænskur ráðherra um málefni barna og aldraðra, sagði í lokin að hún hygðist hleypa af stokkunum norrænni áætlun og jafnframt auka samstarf landanna um málefni sem varða réttindi barna. Borgara- og neytendanefnd fagnar þessu og telur það geti stuðlað að því að ráðist verði í gerð á norrænum vísam fyrir velferð barna.

Ofbeldi gegn börnum og ungmennum

Börn og ungmenni undir 18 ára aldri eru frábrugðin öðrum almenningi að því leyti að þau njóta ekki sömu réttinda og fullorðnir. Þau hafa jafnframt þörf fyrir vernd og stuðningi fjölskyldunnar og samfélagsins. Þrátt fyrir að Norðurlöndin hafi áorkað miklu til að tryggja börnum góð skilyrði eru enn mörg börn í áhættuhópum eins og fjöldi upphringinga til ráðgjafarsíma barna ber vitni um.

Útbreiðsla netsins gerir það að verkum að svo til öll börn á Norðurlöndum hafa aðgang að netinu og nota það mikið í samskiptum við aðra. Í netheimum eru engir rammar fyrir því hverjir verða á vegi barnanna og eiga samskipti við þau. Fullorðnir geta því brotið á varnarlausum börnum, neytt þau og tælt, t.d. til kynferðislegra athafna sem þau myndu að öðrum kosti ekki taka þátt í.

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrra skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Norðurlandaráð

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrra skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrra skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Norðurlandaráð
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fyrra skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Blaðsíða 3 af 4
Málsnúmer 13-00234-20

Tilmæli 8/2014

Fylgiskjal: Nefndarálit

Lögreglan í löndunum hefur sett skorður við að almenningur opni vefsíður með myndum sem sýna ofbeldi. Fyrir vikið hafa fullorðnir einstaklingar leitast eftir að skapa tengsl við börn og ávinna sér traust þeirra áður en þau eru tæld til að taka þátt í og birta myndir af því þegar brotið er á þeim.

Norðmenn innleiddu á árinu 2007 lagaákvæði gegn slíkum brotum og litu þar til breskrar reglugerðar gegn svonefndum *nettælingum*. *Nettælingar* felast í því að ávinna sér traust barna, einkum á spjallrásum á netinu, en endanlegt markmið er að brjóta á börnunum.

Lögin gera það kleift að stöðva einstakling áður en hann kemst í kast við lögin og koma þannig í veg fyrir ráðgert brot á barni. Reynsla Norðmanna bendir til þess að lögin auðveldi lögreglunni að rannsaka mál sem varða *nettælingar* og hafa þau leitt til þess að dómur hafa verið felldir.

Löggjöf gegn *nettælingum* hefur oft verið til umræðu á fundum norrænu dómismálaráðherranna. Mikilvægt er að Norræna ráðherranefndin fylgist grannt með glæpastarfsemi á netinu því þróunin er hröð og sífellt skapast nýjar leiðir til að brjóta á börnum sem gildandi löggjöf hefur ekki séð fyrir. Stöðug vöktun er því mikilvæg.

4. Niðurstaða

Í ljósi þess sem hér hefur komið fram leggur borgara- og neytendanefndin til að

Norðurlandaráð beini tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar um

að flétta réttindi barna inn í starf ráðherranefndarinnar á sviði dómsmála og mannréttinda;

að koma á reglulegu norrænu samstarfi um netglæpi, t.d. ofbeldismyndir og *nettælingar*.

Kaupmannahöfn, 22. janúar 2014

Annicka Engblom (M) formaður
Elín Hirst (Sj.)
Jan Lindholm (MP)
Knut Storberget (A)
Maria Stenberg (S)

Morten Wold (FrP)
Satu Haapanen (gröna)
varaformaður
Suna Kymäläinen (sd)

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Norðurlandaráð

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Norðurlandaráð

Tilmæli 8/2014

Fyrri skjalsnúmer:
A 1590/medborger

Norðurlandaráð
Borgara- og neytendanefnd

Málsnúmer 13-00234-20

Fylgiskjal: Nefndarálit
A 1590/medborger

Fjallað um í:
Borgara- og neytendanefnd

Blaðsíða 4 af 4
Málsnúmer 13-00234-20

Tilmæli 8/2014

Fylgiskjal: Nefndarálit